**İlgili Kanun / Madde**
**854 S. DİşK/1-2**

**YARGITAY**
**9. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2026/1076**
**Karar No. 2026/3232**
**Tarihi: 15.04.2026**

**●DENİZ İŞ KANUNUN KAPSAMI**
**●DENİZ İŞ KANUNUNA TABİ İŞLERDE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİNİN %25 ZAMLI ÖDENMESİNİN GEREKTİĞİ**
**●DENİZ İŞ KANUNUNDA KIDEM TAZMİNATI FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ, ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİL İLE HAFTA TATİLİ ÜCRETİ ALACAKLARI YÖNÜNDEN BANKALARCA UYGULANAN EN YÜKSEK MEVDUAT FAİZİ ORANI ÖNGÖRÜLMEDİĞİ YASAL FAİZ UYGULANMASININ GEREKTİĞİ**

**ÖZETİ denizlerde, göllerde, akarsularda Türk bayrağını taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde iş sözleşmesiyle çalışan gemiadamları ve bunların işverenleri hakkında 854 sayılı Kanun'un uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca maddenin devam eden fıkrasında da gemi, belirtilen tonajda olmasa da aynı işverene ait gemilerin grostinatolarının toplamı yüz veya daha fazla olduğunda ya da işverenin çalıştırdığı gemiadamı sayısı beş veya daha fazla bulunduğu takdirde geminin yine 854 sayılı Kanun kapsamına gireceği hükme bağlanmıştır.**
**Somut uyuşmazlıkta; davalı vekilince davacının, müvekkiline ait "AQUAJOY (2005-2007 yılları), DEEP 1 (2007-2015 yılları) ve SALT (2016-2019 yılları)" isimli 3 ayrı gemide farklı tarihlerde çalıştığı savunulmuştur.**
**854 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca bu Kanun, denizlerde, göllerde ve akarsularda Türk Bayrağı taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde hizmet sözleşmesiyle çalışan gemiadamları**

**ile bunların işverenleri hakkında uygulanmaktadır. Bu itibarla davalının söz konusu gemilere sahip olduğu dönemler, bu dönemlerde gemilerin taşıdığı bayraklar ve uyuşmazlık konusu sürede davalı nezdinde çalışan gemiadamı sayısı tespit edilerek davacının çalıştığı her dönem bakımından uygulanacak kanun ayrı ayrı belirlenmelidir.**

**(…)**

**Davacının 854 sayılı Kanun'a tâbi olarak çalıştığı yönündeki kabul şekline göre de, 20.04.1967 tarih ve 854 sayılı Kanun'un 28. maddesine göre bu Kanun'a göre tespit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlerde çalışma sayılır. Aynı maddenin 2. fıkrasında, yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı %25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamayacağı düzenlenmiştir. 01.07.2012 tarihli ve 6098 Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 402. maddesinde fazla çalışma alacağının %50 zamlı hesaplanacağı düzenlenmişse de 854 sayılı Kanun kapsamında deniz taşıma işlerinde çalışan işçilere 854 sayılı Kanun hükümlerinin genel kanun niteliğindeki 6098 sayılı Kanun karşısında uygulanma önceliği vardır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 180 sayılı sözleşmesine ek olarak çıkarılmış olan 187 sayılı tavsiye kararının "Gemi Adamlarının Ücretleri" başlıklı 2/3-(c) hükmünde fazla çalışmanın saat başına ödenecek temel ücretin 1,25'inden az olmamak üzere yasal düzenlemeler veya toplu sözleşmelerle belirleneceği belirtilmiştir. 854 sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen hükmü uluslararası düzenlemelere de uygun düşmektedir. Buna göre hesaplama %25 zamlı ücretle yapılmalıdır.**

**Davacının, 854 sayılı Kanun'da kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ile hafta tatili ücreti alacakları yönünden bankalarca uygulanan en yüksek mevduat faizi oranı öngörülmemiştir. Belirtilen sebeple; varsa davacının 854 sayılı Kanun'a tâbi çalışmaları yönünden, anılan alacaklara 4857 sayılı Kanun'da öngörülen bankalarca mevduata uygulanan**

**en yüksek faiz oranının uygulanması mümkün değildir. Bu nedenle Mahkemece hüküm altına alınan alacaklardan kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ile hafta tatili ücreti alacaklarına, davacının talebi de gözetilerek en yüksek mevduat faizini geçmemek kaydıyla yasal faiz işletilmesi gerekirken, bankalarca uygulanan en yüksek mevduat faizinin uygulanması isabetsiz olmuştur**

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalıya ait özel yatta 16.06.2005-09.10.2019 tarihleri arasında kaptan olarak çalıştığını, en son net 6.844,00 TL ücret aldığını, iş sözleşmesinin davalı tarafça feshedildiğini iddia ederek kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık ücretli izin, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti, bakiye ücreti ve asgari geçim indirimi alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının özel yatta kaptan olarak çalıştığını, gelir vergisi beyannamesini verme ve gelir vergisi ödeme yükümlülüğünün davacıda olduğunu, iş sözleşmesi devam ederken ödeme yükümlülüğü kendisine ait olan davacının gelir vergisini rakam olarak yüksek bularak davalı tarafından ödenmesi yönünde baskı yaptığını, davalı kabul etmeyince davacının, çalışmaya devam etmeyeceğini, kıdem tazminatının ödenerek işten çıkartılmasını talep ettiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının 16.06.2005-09.10.2019 tarihleri arasında en son net 6.844,00 TL ücretle çalıştığı, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun (193 sayılı Kanun) 94. maddesine sayılan kişilerden olmaması karşısında gelir vergisinin kendisi tarafından ödenmesi gerektiği, davacının kıdem ve ihbar tazminatına hak kazandığı, zaman içerisinde yapıldığı anlaşılan avans ödemelerinin yasal faizleriyle önce muaccel olması nedeniyle kıdem tazminatından mahsup edildiği, tanık beyanları doğrultusunda fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarının hesaplandığı, davacının bakiye 215 günlük izin alacağının olduğu, davacının ücretinden gelir vergisi kesilmediğinden, işverenin asgari geçim indirimi ödeme

yükümlülüğünün olmadığı, yine davacının 193 sayılı Kanun'un 94. maddesinde sayılan kişilerden olmaması nedeniyle bakiye ücret alacağı bulunmadığı belirtilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı taraf vekilleri tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; taraf vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine dair karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde;

1. Uyuşmazlığa uygulanacak hukukun hatalı belirlendiğini,

2. Fazla çalışmaya ilişkin değerlendirmelerin hatalı olduğunu, denkleştirmenin dikkate alınmadığını, bizzat çalışan tanık yerine dışarıdan gözlem yapan tanığın beyanının dikkate alınmasının hatalı olduğunu,

3. Davacı tarafça imzalanan ibranamenin hatalı değerlendirildiğini,

4. Takas-mahsup def'inin yanlış uygulandığını,

5. Brütleştirmenin hatalı yapıldığını,

6. Davacı lehine faiz, yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesinin hatalı olduğunu,

7. Bölge Adliye Mahkemesi kararının hukuki dinlenilme hakkını ihlal edecek şekilde gerekçesiz olduğunu, matbu ve şablon ifadeler içerdiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, uygulanacak hukuk, davacının 854 sayılı Deniz İş Kanunu'na (854 sayılı Kanun) tâbi gemiadamı olup olmadığı, kıdem tazminatı, fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücreti, yıllık ücretli izin alacaklarının ispatı ve hesaplanması ile faize ilişkindir.

1. İlk Derece Mahkemesinin karar gerekçesinde, bazı talepler yönünden 4857 sayılı İş Kanunu (4857 sayılı Kanun), bazı talepler bakımından ise 854 sayılı Kanun dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Mahkeme gerekçesinin kendi içinde çelişkili olduğu, hükme esas alınan bilirkişi raporunda ise tüm çalışma dönemi için 854 sayılı Kanun hükümleri esas alınmak suretiyle hesaplama yapıldığının belirtildiği görülmektedir.

Öncelikle davalıya ait gemilerde çalışan davacının çalışmalarının 854 sayılı Kanun'a tâbi olup olmadığının açıklığa kavuşturulması gereklidir.

854 sayılı Kanun'un "Kanun kapsamı" başlıklı 1. maddesi şu şekildedir:

"Bu kanun denizlerde, göllerde ve akarsularda Türk Bayrağını taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde bir hizmet akti ile çalışan gemiadamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Aynı işverene ait gemilerin grostonilatoları toplamı yüz veya daha fazla olduğu veyahut işverenin çalıştırdığı gemiadamı sayısı 5 veya daha fazla bulunduğu

takdirde birinci bent hükmü uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da (gemi) sayılır.

Cumhurbaşkanı, ekonomik ve sosyal gerekler bakımından bu kanun hükümlerini yukardaki bentlerin kapsamı dışında kalan gemilerle gemiadamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmile yetkilidir.

Yukardaki bentlerde yazılı gemilerin bu kanun kapsamına alınmaları sebebiyle yapılabilecek itirazlar Çalışma Bakanlığı tarafından incelenerek karara bağlanır. Bu itirazlar kanunun uygulanmasını durduramaz."

Buna göre denizlerde, göllerde, akarsularda Türk bayrağını taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde iş sözleşmesiyle çalışan gemiadamları ve bunların işverenleri hakkında 854 sayılı Kanun'un uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca maddenin devam eden fıkrasında da gemi, belirtilen tonajda olmasa da aynı işverene ait gemilerin grostinatolarının toplamı yüz veya daha fazla olduğunda ya da işverenin çalıştırdığı gemiadamı sayısı beş veya daha fazla bulunduğu takdirde geminin yine 854 sayılı Kanun kapsamına gireceği hükme bağlanmıştır.

Somut uyuşmazlıkta; davalı vekilince davacının, müvekkiline ait "AQUAJOY (2005-2007 yılları), DEEP 1 (2007-2015 yılları) ve SALT (2016-2019 yılları)" isimli 3 ayrı gemide farklı tarihlerde çalıştığı savunulmuştur.

854 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca bu Kanun, denizlerde, göllerde ve akarsularda Türk Bayrağı taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde hizmet sözleşmesiyle çalışan gemiadamları ile bunların işverenleri hakkında uygulanmaktadır. Bu itibarla davalının söz konusu gemilere sahip olduğu dönemler, bu dönemlerde gemilerin taşıdığı bayraklar ve uyuşmazlık konusu sürede davalı nezdinde çalışan gemiadamı sayısı tespit edilerek davacının çalıştığı her dönem bakımından uygulanacak kanun ayrı ayrı belirlenmelidir.

Eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

2. Davacının 854 sayılı Kanun'a tâbi olarak çalıştığı yönündeki kabul şekline göre de, 20.04.1967 tarih ve 854 sayılı Kanun'un 28. maddesine göre bu Kanun'a göre tespit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlerde çalışma sayılır. Aynı maddenin 2. fıkrasında, yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı %25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamayacağı düzenlenmiştir. 01.07.2012 tarihli ve 6098 Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 402. maddesinde fazla çalışma alacağının %50 zamlı hesaplanacağı düzenlenmişse de 854 sayılı Kanun kapsamında deniz taşıma işlerinde çalışan işçilere 854 sayılı Kanun hükümlerinin genel kanun niteliğindeki 6098 sayılı Kanun karşısında uygulanma önceliği vardır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 180 sayılı sözleşmesine ek olarak çıkarılmış olan 187 sayılı tavsiye kararının "Gemi Adamlarının Ücretleri" başlıklı 2/3-(c) hükmünde fazla çalışmanın saat başına ödenecek temel ücretin 1,25'inden

az olmamak üzere yasal düzenlemeler veya toplu sözleşmelerle belirleneceği belirtilmiştir. 854 sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen hükmü uluslararası düzenlemelere de uygun düşmektedir. Buna göre hesaplama % 25 zamlı ücretle yapılmalıdır.

Somut uyuşmazlıkta, hükme esas alınan bilirkişi raporunda gemiadamı olduğu kabul edilen davacının fazla çalışma ücretinin yukarıda açıklandığı üzere %25 zamlı ücretle hesaplanması gerekirken %50 zamlı ücretle hesaplanması hatalıdır.

3. Diğer yandan; 854 sayılı Kanun hafta tatilini gemiadamının liman hizmeti ve şehir hattı gemilerinde veya kısa, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde, çalışmasına göre ikili ayrıma tâbi tutmuştur. 854 sayılı Kanun'un 41. maddesi "Liman hizmeti ve şehir hattı gemilerinde gemiadamının haftada altı günden fazla çalıştırılması yasaktır. Bunlardan hafta tatili günü çalıştırılanlara, haftanın diğer bir gününde nöbetleşe izin verilir.", aynı Kanun'un 42. maddesinin son fıkrası ise "Kısa, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemiadamlarına işveren veya işveren vekili tarafından geminin seferde bulunduğu müddete rastlayan hafta tatili günleri için yukarıdaki şartlar aranmaksızın ve bir iş karşılığı olmaksızın, ayrıca bir gündelik tutarında hafta tatili ücreti ödenir." şeklindedir.

Hükme esas alınan bilirkişi raporunda 23 Nisan-1 Ekim tarihleri arasında 20 gün kesintisiz denizde kalınan süre için 2 hafta tatili çalışması hesaplanmıştır. Ne var ki hafta tatili çalışması karşılığında bir günlük ücret ödenmesi gerekirken, günlük ücretin 1,5 katı esas alınarak hesaplama yapılması hatalıdır.

4. Davacının, 854 sayılı Kanun'da kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ile hafta tatili ücreti alacakları yönünden bankalarca uygulanan en yüksek mevduat faizi oranı öngörülmemiştir. Belirtilen sebeple; varsa davacının 854 sayılı Kanun'a tâbi çalışmaları yönünden, anılan alacaklara 4857 sayılı Kanun'da öngörülen bankalarca mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanması mümkün değildir. Bu nedenle Mahkemece hüküm altına alınan alacaklardan kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ile hafta tatili ücreti alacaklarına, davacının talebi de gözetilerek en yüksek mevduat faizini geçmemek kaydıyla yasal faiz işletilmesi gerekirken, bankalarca uygulanan en yüksek mevduat faizinin uygulanması isabetsiz olmuştur

5. İlk Derece Mahkemesince davalı tarafça yapılan ödemelerin avans olarak kabul edildiği, önce muaccel olması nedeniyle yasal faiziyle birlikte kıdem tazminatından mahsup edildiği belirtilmiş olmasına rağmen faizsiz bir şekilde mahsup edilmesi de kendi içerisinde çelişkili olmuştur.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harçlarının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

15.04.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.